

Connection between Migration Phenomenon and Education in Emirdag

Ahmet KAYSILI*

ABSTRACT. Migration is an important social phenomenon. Migration affects not only the migrants individually but also the people staying in the migrants' country. Emirdag is one of the regions where the migration is populously experienced in Turkey. Every society forming the social structure in Emirdag district is affected by migration processes. Education is the most important one of these societies. The students continuing their education are the children of the people of Emirdag who have closely experienced the migration phenomenon. This study aims to designate how the emigration phenomenon affects the education in Emirdag and to reveal how this effect occurs specific to student, teacher and family which are three important factors of education. 878 high school students living in Emirdag and 5 teachers working in different schools participated in the study. This study in which both quantitative and qualitative data collection tools were used is a descriptive field research designed as a survey model. Quantitative data were interpreted via crosstabs and descriptive analysis was used in interpreting qualitative data. To the findings of the study, emigration phenomenon in Emirdag affects the education negatively.

Key Words: Emirdag, Education, Migration, Emigration, Belgium.

* Res. Assist., Ankara University Faculty of Educational Sciences, Department of Cultural Foundations of Education, Social and Historical Foundations of Education Program, Ankara. E-mail: ahmetkaysili42@gmail.com

SUMMARY

Purpose and Significance: Turkey has been an emigrant country and Emirdag is one the most known emigrant regions in Turkey. There have been many problems to investigate about the people who migrate to another country such as adaptation to a foreign culture, sheltering, discrimination and education problems. In this context, Turkish governments have paid attention to the problems abroad. But migration is a bidirectional process. Emigration has many effects on almost every social institutions in the society in which the emigration happens. One of the most important social institutions interacting with emigration is education in Emirdag. The main purpose of this study is to determine the relation between education and emigration processes in Emirdag.

Method: This study is a descriptive field research designed as a survey model in which both quantitative and qualitative methods and techniques are conducted. The quantitative data were gathered via a questionnaire composed of 19 close-ended questions. Totally 878 students from high schools in Emirdag participated in the study. The data gathered by the questionnaire were computerized through the package program SPSS for Windows 17.0 and the data were interpreted through the crosstabs. In addition to this, 5 teachers from different schools were interviewed through focus group technique. The interview was carried out via a semi-structured interview form. Descriptive analysis was used in interpreting the data derived from the interview.

Results: The findings of the study revealed that a considerable part of the high school students in Emirdag (%39,2) have been thinking to emigrate after they get through. It is also found that there is a relationship between academic achievement and eagerness to emigrate. The thought of emigration is more common among unsuccessful students than successful ones. The findings also showed that emigration processes in Emirdag have negative effects on families. There are many broken families because of the migration phenomenon in Emirdag. The teachers working in Emirdag have been suffering from the nonchalance both of the student and of the families.

Discussion and Conclusions: The key element forming the society in Emirdag is emigration. Education – as a social institution – is inevitably impressed by emigration processes negatively. Students regard emigration as an alternative to education. They underestimate their lessons because they only want to have a high school diploma which they may use in emigration procedure. The teachers working in Emirdag couldn't incorporate the students into education adequately.

Emirdağ'da Göç Olgusu ve Eğitim İlişkisi

Ahmet KAYSILI*

ÖZ. Göç önemli bir toplumsal olgudur. Göç, yalnızca göç eden kişiyi değil, o kişinin ülkesinde kalan insanları da etkilemektedir. Afyonkarahisar'ın Emirdağ ilçesi Türkiye'de yurt dışına göç olayının en yoğun olarak yaşandığı bölgelerden biridir. İlçedeki toplumsal yapıyı oluşturan tüm kurumlar yaşanan göç süreçlerinden etkilenmektedir. Eğitim, bu kurumların en önemlisidir. Eğitim öğretime devam eden öğrenciler göç olgusunu yakından yaşayan Emirdağlı ailelerin çocuklarıdır. Bu çalışma Emirdağ'da yurt dışına göç olgusunun eğitimi ne yönde etkilediğini tespit etmeyi ve bu etkinin eğitimin önemli üç unsuru olan öğrenci, öğretmen ve aile özelinde nasıl gerçekleştiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmaya Emirdağ'da yaşayan 878 lise öğrencisi ile farklı okullarda görev yapan 5 öğretmen katılmıştır. Hem nicel hem nitel veri toplama araçlarının kullanıldığı bu araştırma tarama modelinde desenlenmiş betimsel bir alan araştırmasıdır. Elde edilen nicel veriler çapraz tablolarla yorumlanmış, nitel verileri yorumlamada ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre yurt dışına göç olgusu Emirdağ'da eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Emirdağ, Eğitim, Göç, Dış Göç, Belçika.

* Ar. Gör., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü, Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Anabilim Dalı, Ankara. E-posta: ahmetkaysili42@gmail.com

GİRİŞ

Göç olgusu açıklanırken yapılan tanımlara bakıldığında, “hareket” ve “değişim” kavramlarının öne çıktığı görülmektedir. Göç, bir hareket eylemidir ve bu hareket mevcut olandan başkasına uyumu gerektiren bir değişim sürecidir. Göç, insanların buldukları yerden başka bir yere politik, coğrafi, ekonomik veya ailevi sebeplerle bireysel veya kitlesel olarak gerçekleştirdikleri, kendilerinde ve yeni katıldıkları toplumda etkili ve hızlı dönüşümler sağlayabilen sosyal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir.

Göç olgusu yıllar içinde toplumları giderek artan bir oranda etkiledikçe, çeşitli göç teorileri ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilki Ravenstein’in 1885 yılında yazdığı ‘Göç Kanunları’dır. Göçün en temel nedeninin ekonomik faktörler olduğunu belirten Ravenstein’in bu yaklaşımında sanayinin gelişmesi ve dolayısıyla iş gücü merkezlerinin çoğalması etkili olmuştur (Ravenstein, 1885). Stouffer’ın 1940 yılında ortaya koyduğu ‘Kesişen Fırsatlar Teorisi’ne göre gidilecek yerde iş bulma fırsatı ne kadar çok ise oraya göç edecek insan sayısı da o kadar çok olacaktır. Everett Lee’nin ‘İtme-Çekme Teorisi’ne (1969) göre ise, göç sebebiyle terk edilen yerde meydana gelen ve insanları göçe zorlayan gelişmeler itici, göç edilen yerde göç etmeyi cazip kılabacak sebepler ise çekici faktörler olarak nitelendirilir. Bir diğer teori ise, ‘Bağımlılık Teorisi’ ya da diğer adıyla ‘Merkez Çevre Teorisi’dir. Bu teoriye göre dünya, merkez ve çevre ülkeleri olarak ikiye ayrılmıştır. Sanayi toplumlarından oluşan ve gelişmişlik düzeyi yüksek ülkeler merkezi, az gelişmiş ülkeler ise çevreyi temsil etmektedir. Dolayısıyla, çevreden merkeze sürekli bir iş gücü akımının olduğu varsayılmaktadır (Yalçın, 2004).

Herhangi bir bölgeye göç akımının devam etmesinde, bizzat göç eden grupların gittikleri yerlerde oluşturdukları ağların etkisi üzerinde yoğunlaşan Wilpert’ın ‘Ağ Teorisi’ne göre, öncü göçmenler öncelikle göç veren ve alan toplumları birbirine bağlayan bir altyapı oluştururlar ve bu bağlantı göç veren toplumdaki diğer bireylere de göç etme olanağı sağlar. Yeni göç dalgaları, kurulmuş bu ağı harekete geçirir ve sonradan göç edenler ilk gelenlerin tecrübelerinden yararlanırlar. Zamanla göç kendini devam ettiren bir hal alır (Yalçın, 2004). ‘Ağ Teorisi’ ifadesi göç çalışmalarında ‘İlişkiler Ağı Kuramı’ olarak da kullanılmakta ve aynı konuya işaret etmektedir.

Toplumbilim Terimleri Sözlüğü’nde dış göç, bir ülkedeki kimi bireylerin ya da toplumsal kümelerin başka bir ülkeye göç etmeleri olarak tanımlanmıştır (Ozankaya, 1984). Türkiye’de yurt dışına göç hareketleri, İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan ekonomik gelişmelerle açıklanabilir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında gelişmiş ülkelerin sanayi hamlelerini

gerçekleştirmek için iş gücüne ihtiyaç duymaları, hızla nüfusu artan ve istihdam potansiyelinin düşük olduğu gelişmekte olan ülkelerde insanlara yeni iş fırsatları yaratmıştır. Türkiye'de 1950'li yıllarda Marshall yardımları ile yaşanan tarımda makineleşme, tarım sektöründe iş gücü ihtiyacının azalması ve dolayısıyla kırsal kesimde yaşayan insanların yeni iş umutlarıyla kentlere yoğun bir şekilde göç etmesiyle sonuçlanmıştır. Ancak Türkiye'de ekonomi kırsal bölgelerden gelen insanlara iş alanı yaratabilecek düzeyde değildir (Tatar, 2009). Hızla artan nüfus, iş olanaklarındaki sınırlılık ve hayat standartlarındaki gerileme, insanları ister istemez başka çareler bulmaya yöneltmiştir. Türkiye'de yaşanan bu toplumsal süreç Batı Avrupa ülkelerinin işgücü talebiyle örtüşmüş, zaman içerisinde Türkiye de göç veren diğer Akdeniz ve Ortadoğu ülkeleri gibi Batı Avrupa ülkelerinin işgücü istihdamına kaynaklık etmeye başlamıştır.

Göç ve daha özelde dış göç olgusunun özellikle 20. Yüzyılın ikinci yarısından 21. Yüzyılın ilk çeyreğine kadar geçen tarihi süreç içerisinde Türkiye'nin sosyokültürel hayatı üzerindeki yansımaları göz önüne alındığında hayati bir öneme kavuştuğu söylenebilir (Korkmaz, 2011). Yurt dışına gerçekleşen göç Türkiye'de birçok çalışmaya konu olmuş, hükümetler bu konuda birçok düzenleme girişiminde bulunmuşlardır. Ancak bu çalışma ve girişimler büyük oranda yurt dışına göç eden göçmenlerin gittikleri ülkelerde yaşadıkları problemler üzerine yoğunlaşmaktadır. Oysa göç, sadece gidilen ülke bağlamında değil, göç veren bölge bağlamında da değerlendirilmelidir. Çünkü göç olgusu ortaya çıktığı bölgenin toplumsal yapısını etkileyen önemli bir faktördür.

Toplumsal yapıyı meydana getiren diğer toplumsal kurumlar gibi eğitim de göç süreçlerinden etkilenmektedir. Bu etkinin en belirgin biçimde ortaya çıktığı yerler ise okullardır. Okulun işlevselliği çevreye sağladığı katkı ile doğru orantılıdır. Okul sözü edilen bu katkıyı ancak içinde bulunduğu çevrenin toplumsal yapısını ve işleyişini dikkate alarak başarıyla gerçekleştirebilir. Dış göçün yaşandığı bölgelerde yaşayan insanlar, yurt dışına göçü okula ve dolayısıyla eğitim-öğretime iyi bir alternatif olarak görmektedirler. Bu durum, okulun bulunduğu sosyal çevreden gerekli desteği alamaması ile sonuçlanmaktadır. Dolayısıyla okuldan kurumsal olarak beklenen başarı, öğrencilerin ve eğitimcilerin şahsi çabalarına indirgenmektedir.

Türkiye'den Batı Avrupa ülkelerine göç olayının en yoğun bir biçimde gerçekleştiği yerlerden birisi de Afyonkarahisar'ın Emirdağ ilçesidir. İlçede yurt dışına göç olgusu toplum hayatının en önemli gerçekliği haline gelmiştir. Emirdağ'da yaşayan nüfustan çok daha fazlasının Avrupa'nın

çeşitli ülkelerinde yaşadığı bilinen bir gerçektir. Genel olarak Belçika'ya göçün yaygın olduğu ilçede aile hayatından siyasete, eğitimden ekonomiye kadar her şey göçten etkilenmekte ve göçü etkilemektedir. İlçede yaşanan göç olaylarının, plansız ve programsız biçimde yurt dışında yaşamaya özenen büyük bir öğrenci grubu nedeniyle eğitim-öğretimi etkilediği düşünülmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın amacı, Emirdağ ilçesinde meydana gelen yurt dışına göç olgusunun ilçedeki eğitim-öğretim süreçlerini ne yönde etkilediğinin tespit edilmesidir. Araştırmanın bu amacına bağlı kalarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Emirdağ'da lise eğitimine devam etmekte olan öğrenciler arasında yurt dışına gitme düşüncesi ne kadar yaygındır?
2. Yurt dışında yaşamak isteyen öğrencileri bu düşünceye iten sebepler nelerdir?
3. Öğrencilerin akademik başarıları ile yurt dışına gitme istekleri arasında bir ilişki var mıdır?
4. Emirdağ'da görev yapan öğretmenlerin ilçedeki göç olgusuna bakışları, bu konuya ilişkin deneyimleri ve görüşleri nelerdir?
5. Emirdağ'da görev yapan öğretmenlere göre ilçede göç olgusunun sosyal hayata yansması ne şekilde olmaktadır?

YÖNTEM

Bu araştırma tarama modelinde desenlenmiş betimsel bir alan araştırmasıdır. Araştırmanın veri toplama süreci iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamayı oluşturan nitel veriler odak grup görüşmesi ve gözlem teknikleri kullanılarak tamamlanmıştır. Araştırmanın 4. ve 5. alt amaçları olan öğretmenlerin göç olgusuna ne şekilde baktıkları, bu konuya ilişkin yaşadıkları deneyimlerinin ve görüşlerinin neler olduğu ile Emirdağ'da göç olgusunun sosyal hayatı ne şekilde etkilediği sorularına nitel araştırma yöntemleri ile elde edilen veriler ışığında cevap aranmaya çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ilçede çalışan ve farklı okullardan seçilen 5 öğretmen oluşturmaktadır. Her öğretmenin çalıştığı okulda göçe ilişkin edindiği bilgi ve deneyimin farklı olacağı düşünülmüş ve araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buradaki amaç görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Öğretmenlerle yapılan görüşmede odak grup tekniği kullanılmış ve görüşme ses yarı yapılandırılmış sorular üzerinden gerçekleştirilmiştir. Görüşme ses

kayıtlarının tamamı düzyazıya geçirilerek çözümlenmiştir. Görüşmeden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilip yorumlanmıştır. Bununla birlikte, araştırmanın alt amaçlarını daha net cevaplayabilmek için yapılandırılmamış gözlem tekniği kullanılmıştır. Yapılandırılmamış gözlem, gözlemciye bilgi toplamada ve kayıt etmede özgürlük tanıyan ve gözlemcinin bilgileri sentezlemesini gerektiren bir gözlem yöntemidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2008). Dolayısıyla yapılandırılmamış gözlem yoluyla ve not tutma biçimiyle sahadan elde edilen veriler, araştırma metninde toplanan diğer verilerle sentezlenerek sunulmuştur.

Araştırmanın ikinci aşamasını nicel verilerin elde edildiği bölüm oluşturmaktadır. Bu bölümde araştırmanın 1., 2. ve 3. alt amaçları olan Emirdağ'da lise öğrencileri arasında yurt dışına göçün ne kadar yaygın olduğu, öğrencileri yurt dışında yaşamaya iten sebeplerin neler olduğu ve öğrencilerin yurt dışında yaşama istekleri ile akademik başarıları arasında bir ilişki olup olmadığı şeklindeki sorulara nicel veri toplama tekniği ile elde edilen veriler doğrultusunda cevap aranmıştır. Araştırmanın evrenini Emirdağ'da eğitim hayatını sürdürmekte olan gençler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde ise 'çalışma grubu' tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Emirdağ'da 9., 10., 11. ve 12. sınıfta öğrenim görmekte olan lise öğrencileri oluşturmaktadır. İlçede bulunan Sağlık Meslek Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Bu sınırlamanın nedeni ise, araştırmanın lise eğitime devam eden Emirdağlı gençlere yönelik olması ve sözü edilen okulların öğrencilerinin büyük bir kısmının Emirdağ dışından gelen öğrencilerden oluşmasıdır. Araştırmada elde edilen nicel veriler araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama araçlarıyla elde edilmiştir. Uzman görüşleri alındıktan sonra hazırlanan anket formu kapalı ve açık uçlu olmak üzere toplam 19 sorudan oluşmaktadır. Araştırmada hazırlanan anket formları Metin-Zülbiye Sarı Anadolu Lisesi, Aziziye Anadolu Lisesi, Emirdağ Mesleki Eğitim ve Teknik Eğitim Merkezi (METEM) ve Emirdağ İmam Hatip Lisesi'nde uygulanmış, çalışmaya toplam 878 öğrenci katılmıştır.

Uygulanan anket sonrası elde edilen veriler SPSS 17 programı vasıtasıyla kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Ankette yer alan tüm sorularla ilgili frekans tabloları, betimleyici istatistikler ve ayrıca birbirleriyle ilişkili oldukları düşünülen değişkenler ile ilgili çapraz tablolar elde edilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın son bölümünde araştırma kapsamında elde edilen tüm veriler Karma Yöntemle analiz edilmiştir. Karma Yöntem, araştırmacının bir çalışma veya birbirini izleyen çalışmalar içerisinde nitel ve nicel yöntem, yaklaşım ve kavramları birleştirilmesi olarak tanımlanır (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004).

BULGULAR VE YORUMLAR

Nitel Verilerden Elde Edilen Bulgular

Emirdağ'da Göçün Nedenleri

Emirdağ'da yurtdışına göç hareketleri, 1950'li yıllarda Batı Avrupa ülkeleri ile yapılan karşılıklı işgücü anlaşmalarıyla başlayan süreçle eşzamanlı olarak gerçekleşmiştir. Tarım alanında gelişen makineleşmeyle birlikte insan gücüne olan ihtiyaç azalmaya başlamış, Emirdağ'da artan nüfus nedeniyle insanlar iş bulmak için göç etme yolunu seçmişlerdir.

İlçeden diğer Avrupa ülkelerine de işçi göçü olmakla birlikte en fazla göç Belçika'ya yaşanmıştır. Bu durumun temel nedeni Belçika'ya işçi olarak kaçak yollarla gitmenin ve çalışmanın daha kolay oluşudur. Böylelikle resmi yollarla Avrupa'ya işçi olarak gidemeyen insanlar Belçika'ya yönelmiştir (Köktepe, 2008). İlkokul Öğretmeni N. D. bu konu ile ilgili olarak şunları belirtmiştir: “*Şu an üçüncü kuşak yurt dışında. Özellikle Belçika ağırlıklı ki Belçika'da benim bildiğim 6 tane Türk kökenli milletvekili var 5 tanesi Emirdağlı. Yaklaşık yüz bin civarında Emirdağlının Belçika'da yaşadığından bahsediliyor.*” Öğretmenlerin bu ifadeleri var olan gerçeklikle de büyük oranda örtüşmektedir. Örneğin Belçika'da 25 Mayıs 2014'te yapılan genel seçimlerde 11 Türk kökenli aday parlamentoya girmeye hak kazanırken (Sabah, 2014), bunlardan 6 tanesi Emirdağlıdır (Bolvadin Postası, 2014). Bununla birlikte Belçika'da 180 bin civarında Türk yaşamaktadır. Bu sayının yaklaşık 140 bini aynı zamanda Belçika vatandaşı iken 40 bin kadarı Türk vatandaşıdır (Belçika Raporu, 2010). Belçika'da ne kadar Emirdağlının yaşadığına ilişkin net bir bilgi bulunmamaktadır. Bir araştırmanın verilerine göre Türkiye'den yurt dışına göç edenlerin dörtte biri Afyon'da doğmuştur (Manço, 2009). Belçika'da yapılan bir başka araştırmaya katılan 1248 Türk'ten 337'sinin (%30) ise Afyon ve Emirdağ'dan geldikleri tespit edilmiştir (Göktuna Yaylacı, 2012). Bu veriler doğrultusunda Belçika'da 50-60 bin civarında Emirdağlı yaşadığı söylenebilir.

Yapılan görüşmede öğretmenler ilçede yaşanan göç süreçlerinin ekonomik nedenlerle başladığını belirtmişlerdir. Bilgisayar Öğretmeni A. D. bu durumu şu şekilde belirtmiştir: “*Göçün sebebi benim kanaatimce geçmiş dönemde yaşayan insanların yaşadığı geçim derdidir.*” Öğretmenler, başlangıçta ekonomik nedenlerle başlayan göçte etken unsurun artık “özenti” olduğunu belirtmişlerdir. Sağlık Meslek Lisesi meslek öğretmeni E. D. şunları aktarmıştır: “*Şu anda baktığımız zaman daha sonradan giden nesil biraz özentiyle gidiyor. Yani yurt dışından gelenlerin buraya geldiklerinde*

şaşalı yaşantısı burada bir özenti yarattı. Daha sonra gidenler bunu düşünerek yurt dışına gittiklerini söylüyorlar.” Kimya Öğretmeni M. O. ise özenti kavramının göçe etkisi konusunda şunları söylemiştir: “16 senedir buradayım ve benim gördüğüm kesinlikle iş için Avrupa'ya gidenler yok. Önceden biz de görüyorduk yaz aylarında burada hiç görmediğimiz araçlarla, 14-15 yaşında çocuklar o araçların üzerinde... Tabi bunu gören arkadaşları biz niye böyle olmayalım diye düşünebiliyorlar.” Rehberlik Öğretmeni S.O. da özenti kavramı üzerinde durmuş ve şunları söylemiştir: “Gerçekten iş için mi gidiliyor oraya? Buradakilerde müthiş bir özenti var. Yani artık iş, iş boyutunu geçmiş. Özentiyle gidiliyor.”

Öğretmenlerin aktardığı bilgilere göre Emirdağ'dan yurt dışına göç denildiğinde akla gelen ilk ülke Belçika olmaktadır. İlçede göç süreci ekonomik kaygılarla başlamış ve başta Belçika olmak üzere birçok Avrupa ülkesine Emirdağ'dan göç gerçekleşmiştir. Zaman içerisinde tatil amaçlı memleketlerine gelen gurbetçilerin yaşam standartlarının yüksek olduğu algısı, özellikle gençler olmak üzere toplumda bu yüksek standartlara sahip olma konusunda bir özentinin oluşmasına neden olmuştur. Yurt dışına göç veren bir bölge olarak Emirdağ'a özgü bu tür bir özenti kavramı, İtme-Çekme teorisinde sözü edilen göçü cazip kılan çekici faktörlerden biri olarak düşünülebilir. Çünkü bu faktörler göç edilmesi düşünülen bölgede gelişen emek pazarı, daha iyi yaşam koşullarının olması, düşük nüfus yoğunluğu gibi olay ve olgulara işaret etmektedir. Emirdağ'a geldikleri zaman sergiledikleri tutum, davranış ve tüketim alışkanlıkları ile gurbetçiler, bölge hakkında göç edildiği takdirde refah düzeyi yüksek böylesi bir hayatı sağlayabilecekleri düşüncesini oluşturmaktadırlar.

Emirdağ'da Göçün Ekonomik Hayata Etkisi

Emirdağ'da ekonomi büyük ölçüde yurt dışından gelen gurbetçilerin özellikle yaz aylarında gerçekleştirdikleri ticari faaliyetlere dayanmaktadır. İlçede büyük oranda yaz aylarında gerçekleşen düğünler bu faaliyetlerin en önemlisidir. E. D. bu durumu şu şekilde aktarmıştır: “Yurt dışından gelenler altıncı ayda gelmeye başlıyorlar. O dönemde Emirdağ korkunç değişiyor. Nüfus en az yüz elli bine çıkıyor. Gelenlerin ekonomik açıdan tek katkısı düğünlerle oluyor.”

Yurt dışında yaşayanların ilçeye herhangi bir yatırımlarının olmadığını ve bunun da ilçe insanını tembelleğe ittiğini ifade eden M. O. sözlerine şu şekilde devam etmiştir: “Göçün ekonomik bir katkısını görmedim. Avrupalılar fabrika falan yapmadılar buraya. Oradakiler maaşının yüzde onunu gönderdiği zaman buradakilere yetiyor. O parayla geçiniyor ve çalışma ihtiyacı hissetmiyor. Buradaki gençler zamanlarının birçoğunu da kahvede geçiriyorlar. Emirdağ'da kahvehane sayısı da oldukça fazla zaten.”

Yurt dışında yaşayan Emirdağlılar yatırımlarını daha çok memleketlerinde ev yaptırarak değerlendirmişlerdir. Öyle ki ilçede sadece yaz aylarında kullanılmak üzere yapılmış oldukça lüks binalara rastlamak mümkündür. A. D. bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: *“Emirdağ’da yüz bin kişinin barınacağı kadar ev var diyebilirim. Avrupa’ya gidenlerin çoğu orada evlerinin resimlerini gösterip ‘Benim Türkiye’de böyle bir evim var’ diyebilmek için bu evleri yaptırıyorlar.”*

Yapılan gözlemler ve öğretmenlerin görüşmelerde aktardıkları ifadeler ışığında Emirdağ’da ekonominin en belirleyici unsurunun göç olduğu söylenebilir. Yurt dışına göç eden Emirdağlıların memleketlerine geldiklerinde yaptıkları harcamalar ve yatırımlar ilçenin en önemli gelir kaynağı konumundadır. Yurt dışına göç eden Emirdağlıların yatırım biçimleri zaman içinde değişim göstermiştir. İlk göç eden kuşağın tarım toplumu alışkanlıklarından vazgeçmeyerek ilk yatırımlarını tarım ve hayvancılık sektöründe yaptıkları görülmektedir. Ancak daha sonraki kuşak, içinde yaşadıkları kent toplumunun bir yansıması biçiminde bunu anlamsız bularak yatırımlarını memleketlerinde bir ev sahibi olmak şeklinde gerçekleştirmişlerdir. Bu nedenle ilçede nüfustan birkaç kat fazla sayıda ev bulunmaktadır. Üstelik bu evlerin birçoğu çok geniş ve lüks yapılarıdır.

Emirdağ’da Göçün Sosyal Hayata Etkisi

Sosyal hayatın göçten aldığı etki konusunda öğretmenlerin hemfikir olduğu konu aile unsuru olmuştur. N. D. bu konuda şunları söylemiştir: *“İki yıl önce nüfustan edindiğim verilere göre Emirdağ’da yapılan her üç evliliğin ikisi boşanmayla sonuçlanıyor. Bir anlamda boşanmak için evleniyoruz. Bunun bir kısmı anlaşmalı boşanma dedikleri bir boşanma. Yani burada kişilerin belli bir düzeni var ama yurt dışına gidebilmek için eşinden ayrılması gerekiyor. Bayan da var erkek de var ama erkek ağırlıkta.”* A. D. ise göçün aile üzerindeki etkisine şu şekilde değinmiştir: *“Parçalanmış aileler oluşturuyor bu yurt dışına gitme sevdası. Yurt dışına gitmenin en iyi ve kolay yolu oradan biriyle evlenmek zaten. Dolayısıyla aile kültürü mahvolmuş.”*

Öğretmenler ilçede göçün bireysel girişimlerle gerçekleştiğini, bu girişimlerin de yurt dışında yaşayan biriyle evlenip o ülkenin vatandaşlığını almak biçiminde gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Bu durum ise ilçede boşanma oranlarının artmasına neden olmaktadır. İlçede boşanma oranlarına ilişkin gerçek veriler öğretmenlerin aktardıkları oranlar kadar yüksek olmasa da dikkat çekicidir. Afyonkarahisar Merkez İlçe Nüfus Müdürü Mustafa Oflu’nun ifadelerine göre (Cihan, 2013) 2013’te Afyonkarahisar genelinde gerçekleşen 6200 evliliğin 1150’si (%18) boşanmayla sonuçlanırken, Emirdağ’da gerçekleşen 590 evliliğin 250’si (%42) boşanmayla

sonuçlanmıştır. Bir başka ifadeyle Emirdağ'da boşanma oranları, coğrafi ve kültürel anlamda yakın bir ilçesi olduğu Afyonkarahisar genelinin iki katından fazladır. Bunun yanında göç ilçede sosyal hayatı sınırlayan bir unsurdur. Yaz aylarında düğünler ve bazı diğer kültürel faaliyetlerle canlanan sosyal hayat kış aylarında neredeyse sıfırlanmaktadır. Bir başka ifadeyle, göç olgusu Emirdağlıları her açıdan yaz aylarına endeksli bir hayat yaşamaya zorlamaktadır.

Emirdağ'da Göçün Eğitim Öğretim Süreçlerine Etkisi

Emirdağ'da göç olgusu eğitim öğretim süreçlerini öğrenci, öğretmen ve aile/veli boyutuyla etkilemektedir. İlçede çalışan öğretmenlerin ilçede sosyal hayatın kısıtlı olduğundan yakındıklarını belirten A. D. bu konuda şunları söylemiştir: *“Birçok öğretmen hafta sonlarını geçirmek için Eskişehir ve Afyon gibi çevre illere gidiyorlar. Zaten kışın 8-9 bin nüfus ancak oluyor ilçede. Mekanların birçoğu da yazın hizmet verdiği için kapalı. Yani aslında Emirdağ öğretmenler için bir geçiş bölgesi veya bir köprü gibi oluyor bir yerde.”* Öğrencilerin niteliklerinin düşük olduğunu belirten M. O. ise şunları ifade etmiştir: *“Bir an önce tayin olup Emirdağ'dan ayrılma fikri var öğretmenlerde. Öğrenciler o kadar şeyler ki, ders çalışmayacağız Avrupa'ya gideceğiz mantığıyla davrandıkları için böyle oluyor. Ben kendi adıma sınıfa girip ders anlatırken zaman zaman duvarlara dönüp duvarlara ders anlatıyorum. Mesela dersine girdiğim bir sınıfta yirmi öğrenciden bir tanesi gerçekten öğrenmek istese bile ben o kadar çürüğün arasında onu göremiyorum. Soğumuşum. Motivasyonumuz sıfır.”*

Emirdağ'da görev yapan öğretmenler ilçenin sosyal yaşantısının kısıtlı olmasından ve öğrencilerin yetersizliğinden dolayı mesleklerini yeterince etkili icra edemediklerini, bu durumun onların motivasyonlarını düşürücü bir etken olduğunu düşünmektedirler. Dolayısıyla öğretmenlerin çalıştıkları kurumlarda kendilerinden beklenen yüksek performansı ortaya koyamadıkları, bunun da eğitim öğretim süreçlerini olumsuz etkilediği söylenebilir.

İlçede yaşayan öğrencilerin göçten olumsuz etkilendiğini belirten S. O. sözlerine şöyle devam etmiştir: *“Kapasiteli öğrenciler var mesela, zeki öğrenciler. Bu öğrenciler Avrupa'yı bir alternatif olarak gördükleri için çocuğun okumaya karşı yaklaşımı azalıyor. Avrupa'yı bir kurtuluş olarak görüyor. Bunun öğretmen arkadaşlarla bir alakası yok. Burada ailelerin eğitime bakışı önemli. Aileler kendilerini yurt dışına adapte etmiş. Burada 'gavurcu' derler mesela yurt dışından gelenlere, böyle bir tabir kullanırlar. Daha küçük yaştaki çocuk bile, 2. veya 3. Sınıftaki bir çocuk bile 'hocam ben gavura gideceğim zaten' diyebiliyor.”* Emirdağ'da göç olgusunun akademik başarıyı olumsuz etkilediğini belirten M. O. ayrıca şunları ifade etmiştir:

“Özentiden dolayı çocuklar asla ders çalışmıyorlar. Meslek lisesinde çalışırken 9. Sınıfta yeni gelen öğrencilere neden Meslek Lisesine geldiniz diye sormuştum. Hiçbiri meslek sahibi olmak için demedi. Ne bileyim işte ‘kolay diploma almak için geldim, yurt dışına gideceğim nasıl olsa bari diplomayla gideyim diye geldim’ gibi cevaplar verdiler.”

Yapılan görüşmede öğretmenler öğrencilerin göçten aldıkları olumsuz etkide aile faktörünün de etkili olduğunu belirtmişlerdir. S. O. bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: *“İlçede boşanma oranı çok yüksek. Başarısız öğrencilerimize baktığımızda çoğu boşanmış aile. Ya da duygusal yönden boşanmış aileler. Anlaşmalı evlilikler sonucu yaşanan durumdan bahsediyorum yani. Babaannesi ile veya dedesiyle yaşayan burada çok çocuğumuz var. Haliyle çocuklara çok fazla eğilemiyorlar. İnanın 2 veya 3 öğrencimizden biri ailevi problemler yaşıyor.”* Aynı konu üzerine A. D. şunları ifade etmiştir: *“Bundan iki yıl önce bir sınıfım vardı. Sınıfımda 22 tane öğrenci vardı. 12 tanesinin ya annesi ya babası yoktu, ya da ikisi birden yoktu. Yani yüzde ellinin üzerinde bir oran. Burada kimin yanında kalıyor? Ya anneannesinin yanında ya babaannesinin yanında veya amcasının dayısının yanında kalıyor. Onlar da sahiplenemiyor yaşlı oldukları için. Okula sadece vakit geçirmek için veya diploma almak için geliyorlar. Eğitimle pek alakaları olmuyor.”*

Emirdağ’da yurt dışına göç olgusundan en fazla etkilenen iki kurum aile ve eğitimdir. Yurt dışına göç etmek amacıyla yapılan anlaşmalı evlilikler ve bunun neticesinde ilçede artan boşanma rakamları Emirdağ’da *parçalanmış aileler* olgusunu net bir biçimde gözler önüne sermektedir. Anne veya babanın olmadığı bir aile ortamında çocuklar sorumluluk duygusundan uzak, okul yaşantısına ve derslerine ilgisiz olmaktadır. Dolayısıyla Emirdağ’da çok sayıda parçalanmış aile çocuğunun bu tür bir temelden ve sağlıklı aile ortamının kendilerine sağlayacağı muhtemel olumlu etkilerden mahrum büyüdükleri söylenebilir.

Öğretmenlerin verdikleri bilgiye göre Emirdağ’da eğitime devam eden lise öğrencileri arasında gelecekte yurt dışına gitmeyi düşünen önemli sayıda öğrencinin bulunduğu anlaşılmaktadır. *Özenti* kavramının yanında, yurt dışında yaşamayı düşünen öğrencileri bu düşünceye sevk eden bir diğer önemli motivasyon kaynağı da öğrencilerin yakın akrabalarının yurt dışında bir ülkede bulunmasıdır. Böyle bir olanağı olan öğrenciler, akademik serüveni sıkıcı ve yorucu görmekte ve yurt dışında daha çok fiziksel güç gerektiren işlerde çalışarak hayatlarını kazanmayı tercih edebilmektedirler. Öğretmenler görev yaptıkları okullarda bu tür öğrencilerin birçoğunun derslerinde başarısız olduğunu, bu öğrencileri tüm çabalara rağmen okul sosyal çevresine ve eğitim öğretim süreçlerine dahil edemediklerini belirtmişlerdir. Bu durumun ilçe düzeyinde akademik başarının düşük olmasına neden olacak kadar önemli ve etkili bir faktör olduğu söylenebilir.

Nicel Verilerden Elde Edilen Bulgular

Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Katılımcıların 441'i (%50.3) kadın, 436'sı (%49.7) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Bu veri ışığında Emirdağ'da eğitimine devam eden kadın ve erkek öğrenci sayılarının neredeyse birbirine eşit olduğu söylenebilir. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin 176'sı (%20) Aziziye Anadolu Lisesi'ne, 237'si (%27) Metin-Zülbiye Sarı Anadolu Lisesi'ne, 296'sı (%33.7) Emirdağ METEM'e ve 169'u (%19.2) Emirdağ İmam Hatip Lisesi'ne devam etmektedirler. Ayrıca bu öğrencilerin 295'i (%33.6) 9.sınıf, 242'si (%27.6) 10.sınıf, 220'si (%25.1) 11.sınıf ve 120'si (%13.7) 12.sınıf öğrencisidirler.

Katılımcıların Yurt Dışı Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Araştırma kapsamında düzenlenen anket formunda öğrencilerin yurt dışında yaşayan yakınlarının olup olmadığı, varsa nerede yaşadıkları, kendilerinin yurt dışında yaşama düşüncelerinin olup olmadığı, varsa hangi ülkede yaşamak istedikleri yönünde sorular sorulmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda 731 (%83.4) öğrencinin yurt dışında yaşayan en az bir akrabası olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yurt dışındaki akrabalarının tamamına yakını Avrupa ülkelerinde yaşamaktadır. Buna göre, yurt dışında akrabası olan öğrencilerin 458'i (%61.7) akrabasının Belçika'da, 78'i (%10.5) Fransa'da, 56'sı (%7.5) Almanya'da ve 49'u (%6.6) Hollanda'da yaşadığını belirtmişlerdir.

Anket formlarını cevaplayan 878 öğrencinin 341'i (%39.2) gelecekte yurt dışına gitmeyi planlamaktadırlar. Bu öğrencilerden 183'ü (%51.7) gelecekte Belçika'da yaşamayı planladığını belirtirken 85'i (%24) Fransa'da, 37'si Almanya'da (%10.5) ve 27'si (%7.6) de Hollanda'da yaşamayı düşündüğünü ifade etmişlerdir. Anket formunda ayrıca, gelecekte yurt dışında yaşamayı planlayan bu öğrencilerin gitme gerekçeleri de sorulmuştur. Buna göre, öğrencilerden 143'ü (%40.2) iş için veya çalışmak için yurt dışına gideceğini söylerken, 96 (%27) öğrenci eğitimi, 61 öğrenci (%17.2) ailesinin orada yaşamasını, 48 (%13.5) öğrenci ise Emirdağ'da yaşanan aile ve çevre baskısını yurt dışında yaşama isteklerine gerekçe olarak göstermişlerdir.

Katılımcıların Yurt Dışında Yaşama İsteğinin Diğer Değişkenlerle Olan İlişkisi

Emirdağ'da eğitimine devam eden ve gelecekte yurt dışında yaşamayı planlayan öğrencilerin bu düşüncelerinde hangi faktörlerin etkili olduğunu

görmek için yurt dışında yaşamayı düşünen öğrencilerin frekansları anlamlı değişkenlerle çapraz tablolar halinde gösterilmektedir.

Yurt dışına göçün en önemli etken unsuru ekonomidir ve ekonomi göç kuramlarının ortak çıkış noktasıdır. Ancak, her ne kadar başlangıç itibariyle ekonomik sebepler etkili olsa da, zaman içerisinde ekonomi göçün devamını ve yeniden üretimini sağlamada tek başına yetersiz kalmaktadır. İlişkiler Ağı Kuramı göçün bu yeniden üretiminin açıklanmasına yardımcı olmaktadır. İlişkiler ağı kuramının temelini, sadece göçmenlerin göç ettikleri ülkede kurdukları ilişkiler ağı değil, aynı zamanda göç alan ülke ile göç veren ülke arasında kurdukları sosyal ağların varlığı ve bu ağların süregiden karşılıklı göçler üzerine olan etkisi oluşturmaktadır (Çağlayan, 2006). Göçmen ilişkiler ağı, geldikleri ülke ile yeni yerleştikleri ülkelerde eski göçmenler, yeni göçmenler ve göçmen olmayan kişiler arasında ortak köken, soydaşlık ve dostluk bağlarından oluşan kişiler arası bağlantılardır. Bu tür bağlar insanların gereğinde yardım almak, iş bulmak konusunda başvurabilecekleri bir çeşit toplumsal sermayedir. Zaman içinde bu ilişki ağları göçmen gönderen ülkenin diğer katmanlarına da yayılmaktadır (Abadan-Unat, 2006). Tam anlamıyla bir işgücü ihracı biçiminde başlayan Türkiye'den Batı Avrupa ülkelerine göçün, ülkeler arasındaki ikili anlaşmaların 1970'lerin sonlarında bitirilmesine rağmen nasıl devam ettiğini İlişkiler Kuramı Ağı ve bu kuramın Emirdağ ilçesi örneğindeki boyutu açıklamaktadır.

Tablo 1. *Yurt Dışında Yaşama İsteği ve Yurt Dışında Yaşayan Akraba Varlığı İlişkisi*

Yurtdışında Yaşayan Akraba	Yurtdışında Yaşama Düşüncesi					
	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Evet	303	41,6	424	58,4	727	100
Hayır	38	27,1	102	72,9	140	100
Toplam	341	39,3	526	60,7	867	100

Tablo 1'de gösterilen verilere göre Emirdağ'da lise öğrenimine devam eden ve yurt dışında yaşayan en az bir akrabası olan 727 öğrenciden 303'ü (%41,6) gelecekte yurt dışında yaşamayı planlarken, yurt dışında herhangi bir yakını olmayan 140 öğrenciden 38'i (%27,1) gelecekte yurt dışında yaşamayı planlamaktadır. Bu veriler doğrultusunda yurt dışında yaşayan bir yakının olmasının öğrencilerde yurt dışında yaşamayı motive edici bir etken olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, araştırma kapsamında elde edilen diğer verilere göre, öğrencilerin gitmeyi düşündükleri ülkeler ile yakınlarının yaşadığını söyledikleri ülkeler arasında da anlamlı bir ilişki vardır. Gelecekte yurt dışında yaşamayı planlayan ve yakınlarının Belçika'da yaşadığını

söyleyen 201 öğrenciden 154'ü (%76,6) yine Belçika'da yaşamayı düşündüklerini ifade etmişlerdir. Tüm bu verilerden anlaşıldığı üzere, yurt dışında yakını olan öğrencilerde gelecekte yurt dışında yaşama düşüncesi, yurt dışında yakını olmayan öğrencilere oranla daha yüksektir. Ayrıca, yurt dışında yaşamayı planlayan öğrenciler daha büyük oranda yakınlarının bulunduğu ülkeleri tercih etmektedirler. Öğrencilerin bu şekilde düşünmelerinde, baştan sona zor ve yorucu bir süreç olan göçü kolaylaştıracak bir etken olarak yakınlarının gidilecek ülkede olması ve orada kurdukları sosyal ağlar etkili olmaktadır.

Toplumsal bir kurum olarak eğitimin göç olgusu ile ilişkisini Emirdağ özelinde inceleyen bu araştırmanın en önemli alt amaçlarından biri, öğrencilerin akademik başarıları ile yurt dışına göç süreçleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesidir. Bu bağlamda öğrencilerin karnelerinde zayıf notu olma durumları ile yurt dışında yaşama istekleri çapraz tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. *Yurt Dışında Yaşama İsteği ve Akademik Başarı İlişkisi*

Karnede Zayıf Ders Durumu	Yurtdışında Yaşama Düşüncesi					
	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Evet	219	53.2	192	46.8	411	100
Hayır	122	26.7	334	73.3	456	100
Toplam	341	39.3	526	60.7	867	100

Karnede zayıf notun olmaması bir akademik başarı ölçütü olarak değerlendirildiğinde, Emirdağ'da lise öğrencilerinin %52,5'i başarılıdır. Tablo 2'deki veriler ışığında 456 başarılı öğrencinin 122'si (%26,7) gelecekte yurt dışında yaşamayı planlarken, akademik başarısı daha düşük olan 411 öğrenciden gelecekte yurt dışında yaşamak isteyen sayısı 219'dur (%53,2). Bir başka ifadeyle, gelecekte yurt dışında yaşama düşüncesi başarı düzeyi düşük öğrencilerde daha yaygındır. Tablodaki veriler bir başka bakış açısıyla değerlendirildiğinde, gelecekte yurt dışında yaşamayı planlayan 341 öğrenciden 122'sinin (%35,7) derslerinde başarılı olduğu, yurt dışında yaşamak gibi bir düşüncesi olmayan 526 öğrenciden ise 334'ünün (%63,4) derslerinde başarılı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, gelecekte yurt dışında yaşamayı düşünmeyen öğrencilerin, yurt dışında yaşama düşüncesi olmayan öğrencilere göre derslerinde daha başarılı oldukları görülmektedir. Bu iki bakış açısıyla elde edilen veriler, akademik başarının arttığı bir ortamda öğrencilerin yurt dışında yaşama fikrini daha az düşündükleri varsayımını doğrulamaktadır.

İşlevselci paradigma, insanların liyakatleri doğrultusunda toplumsal dikey hareketlilik sağlayabildikleri meritokratik bir toplum öngörür. Bu hareketliliği ise eğitim kurumu sağlar. Bu bakış açısıyla okulların, öğrencilerin toplumda dikey hareketlilik gerçekleştirerek bir statü elde etmede kullandıkları bilgi, görgü ve tecrübeyi kazandıkları eğitim kuruluşları olduğu söylenebilir. İşte bu nedenle aileler çocukları için daha yüksek akademik başarı sağlayan okulları tercih ederler veya orada öğrenim hakkı elde etmeyi amaçlarlar. Emirdağ'da velilerin ve öğrencilerin okul tercihleri bu yönde olmaktadır. Araştırma verilerine göre bu tercihlerin okul bazında öğrencilerin yurt dışına gitme isteklerinde etkisi olduğu görülmektedir. İlçedeki iki Anadolu Lisesi'nde eğitimine devam eden öğrenciler ile Meslek Lisesi (METEM) ve İmam Hatip Lisesi öğrencileri arasında, gelecekte yurt dışında yaşama düşüncesi bağlamında anlamlı bir farkın oluştuğu gözlenmektedir.

Tablo 3. *Yurt Dışında Yaşama İsteği ve Eğitim Görülen Okul İlişkisi*

Okul Türü	Yurtdışında Yaşama Düşüncesi					
	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Aziziye Anadolu Lisesi	57	32.5	118	67.5	175	100
Metin-Zülbiye Sarı Anadolu Lisesi	64	27.8	166	72.2	230	100
Emirdağ METEM	140	47.4	155	52.6	295	100
Emirdağ İHL	80	47.3	89	52.7	169	100
Toplam	341	39.3	528	60.7	869	100

Aziziye Anadolu Lisesi'nde eğitimine devam eden 175 öğrenciden 57'si (%32,5) ve Metin-Zülbiye Sarı Anadolu Lisesinde eğitimine devam eden 230 öğrenciden 64'ü (%27,8) gelecekte yurt dışında yaşamayı planlamaktadır. Buna karşılık Emirdağ METEM'de eğitimine devam eden 230 öğrenciden 140'ı (%47,4) ve Emirdağ İmam Hatip Lisesi'nde eğitimine devam eden 169 öğrenciden 80'i (%47,3) gelecekte yurt dışında yaşamayı planlamaktadır. Bir başka ifadeyle Meslek Lisesi ve İmam Hatip Lisesi'nde gelecekte yurt dışında yaşama düşüncesi Anadolu Liselerine oranla anlamlı ölçüde fazladır. Anadolu Lisesi öğrencilerinde yurt dışında yaşama fikri genel ortalamanın (%39,2) oldukça altındadır. Bu veriler doğrultusunda akademik başarı kaygısının veya akademik başarısı nispeten daha yüksek bir eğitim ortamında bulunmanın, yurt dışında yaşama ve bu yolla hayatını kazanma fikrini bir alternatif olmaktan çıkardığı söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Afyonkarahisar'ın Emirdağ ilçesi, yurt dışına göçün yoğun olarak yaşandığı bir bölgedir ve göç daha çok Belçika başta olmak üzere Batı Avrupa ülkelerine doğru gerçekleşmiştir. Yarım yüzyıldan uzun bir süredir devam etmekte olan göç olgusu, geçen zaman içerisinde ilçeyi dönüştürmüştür. Bu dönüşüm en fazla sosyal ve ekonomik hayatta hissedilmiştir. Yaz aylarında düğünlerle birlikte hareketlenen sosyal hayat ilçe ekonomisinin temel dayanağıdır. Bunun yanı sıra, göç olgusu toplumsal yapının en önemli kurumlarından olan aileyi de olumsuz etkilemektedir. Yapılan anlaşmalı evlilikler ve artan boşanma oranları nedeniyle ilçede aile kurumu yara almaktadır.

Emirdağ'da göç olgusundan en fazla etkilenen kurumlardan biri eğitimidir. Araştırmaya katılan öğretmenler, göç sürecinin Emirdağ'da eğitimi olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu etkinin oluşmasında başta öğrenciler olmak üzere ailelerin ve öğretmenlerin eğitime ve göç sürecine bakışlarının önemli bir rolü vardır. Zira birçok öğrencinin gözünde okul, sadece göç işlemleri için de gerekli olan diplomanın alınacağı bir kurumdan öte bir şey ifade etmemektedir. İlçede görev yapan öğretmenler, öğrencileri yeterince motive edememekten ve onları eğitim öğretim faaliyetlerine istenen ölçüde dahil edememekten yakınmaktadır.

Emirdağ'da gelecekte yurt dışında yaşamayı planlayan öğrencileri bu düşünceye iten etkenlerden özellikle iki tanesi dikkat çekmektedir. Bu etkenlerden ilki, yurt dışında yakını olan öğrencilerde gelecekte yurt dışında yaşama düşüncesinin daha yüksek oluşu ve yurt dışında yaşamayı planlayan öğrencilerin – İlişkiler Ağı Kuramını doğrular biçimde – daha büyük oranda yakınlarının bulunduğu ülkeleri tercih etmeleridir. İkinci etken ise ilçede yaşanan göç atmosferinin bir sonucu sayılabilecek ve öğretmenlerin *özenti* olarak niteledikleri çevresel faktörlerdir.

Emirdağ'da eğitime devam etmekte olan lise öğrencilerinin geleceğe dönük planları arasında yurt dışında yaşamak ideali önemli bir yer tutmaktadır. Lise eğitime devam etmekte olan öğrencilerin %39.2'si gelecekte yurt dışında yaşamayı planlamaktadır. Bu yüksek oran, okullarda eğitimin nitelikli biçimde devam etmesine engel olmaktadır. Gelecekte yurt dışında yaşamayı planlayan öğrencilerin derslerinde diğerlerine oranla daha az başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Emirdağlı gençler, çevreden ve aileden gelen dolaylı baskı sonucu, okul hayatının kendi isteklerini karşılamayacağı duygusu ile derslerinde gerekli dikkati ve özeni gösterememektedirler. Bu durumun temel nedeni, göç seçeneğinin velilerin ve öğrencilerin gözünde eğitime güçlü bir alternatif olarak bulunmasıdır. Okuma yazma seviyesinde eğitilmiş kişilerin de yapabileceği türde işlerde çalışmayı düşünen gençler, okuyarak kazanım elde

etme yolunu gereksiz ve zahmetli görmektedirler. Derslerinde gerekli özeni göstermeyen bu öğrenciler neticede başarısız olmaktadır. Bütün bunlara ek olarak, ilçedeki göç atmosferi sadece derslerinde başarısız olan öğrencileri etkilememektedir. Araştırmaya katılan eğitimciler, gelecekte yüksek puanlarla iyi üniversiteler kazanabilecek potansiyele sahip birçok başarılı gencin de göçün cazibesine kapılarak veya ailelerinin baskılarına dayanamayarak okul hayatlarına devam edemediklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler de ilçedeki göç olgusundan dolayı biçimde olumsuz etkilenmektedirler. Göçün bir sonucu olarak ilçede sosyal hayatın özellikle eğitim öğretim yılı içinde sınırlanıyor olması ve eğitim süreçlerinin göçten olumsuz etkilenmesi sonucunda, Emirdağ'da görev yapan öğretmenlerin çalışma arzuları ve ilçeye aidiyet duyguları azalmakta, birçok öğretmen başka bir yere tayin olmayı çözüm olarak görmektedir.

Yurt dışında yaşayan Emirdağlıların yıllar içerisinde oluşturdukları ilişki ağlarının ilçede göçü yeniden ürettiği ve devamını sağladığı anlaşılmaktadır. Göç olanaklarının devam etmesi, yurt dışına göç etme düşüncesini bir alternatif olarak sürekli öğrencilerin gündeminde tutmaktadır. Bu nedenle, özellikle gelecekte yurt dışında yaşamayı planlayan öğrencilerde akademik başarı kaygısı, yurt dışına gitmek için işlerine yarayacak bir diploma almakla doğru orantılı gelişmektedir. Sonuç olarak Emirdağ'da yurt dışına göç olgusu eğitim-öğretimi olumsuz yönde etkilemektedir.

KAYNAKLAR

- Abadan-Unat, N. (2006). *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulusötesi Yurttaşlığa*. (İkinci Basım) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Akkayan, T. (1979). *Göç ve Değişme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Balcı, A. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. (5. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Belçika Raporu. (2010). *TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 23. Dönem 4. Yasama Yılı Faaliyet Raporu: Belçika Raporu*, (ss. 113) Ankara: TBMM Basımevi.
- Bolvadin Postası. (2014). Belçika'da 6 Emirdağlı Milletvekilliğine Seçildi. <http://www.bolvadinpostasi.com/2014/05/belcikada-6-emirdagli-milletvekilligine.html#!/2014/05/belcikada-6-emirdagli-milletvekilligine.html> adresine erişim tarihi: 27.12.2014.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. Kılıç., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (Geliştirilmiş 2. baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Cadwallader, M. (1992). *Migration and Residential Mobility: Macro and Micro Approaches*. London: The University of Wisconsin Press.
- Canatan, K. (1990). *Göçmenlerin Kimlik Arayışı*. İstanbul: Endülüs Yayınları.

- Cihan. (2013). 2013 Yılında Emirdağ'da Boşanma Oranları. http://www.cihan.com.tr/news/Afyon-da-bir-yilda-binin-uzerinde-cift-bosandi_9005-CHMTIzOTAwNS8yMDA4 adresine erişim tarihi: 27.12.2014.
- Çağlayan, S. (2006). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, Sayı: 17, 67-91.
- Ergun, D. (2005). *Sosyoloji ve Eğitim* (3. baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Göktuna Yaylacı, F. (2012). "Belçika'da Yaşayan Türklerin Yörecilik Anlayışları ve Toplumsal İletişim Süreçleri: Belçika'da Yaşayan Emirdağlılar ve Posoflulara İlişkin Bir Araştırma." Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Johnson, B. ve Onwuegbuzie, A. (2004). Mixed Methods Resarch: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33 (7), 14-26.
- Korkmaz, A. (2011). *Göç ve Din*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Köktepe, M. (2008). "Emirdağ İlçesinden Belçika'ya Olan Göçler." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Manço, U. (2009). Türk Göç Sorunu: Batı Avrupa'da ve Dünyada Elli Yıllık Diaspora, V. Semih (Ed.) *21. Yüzyıla Girerken Türkiye* (ss. 534-551), İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göç ve Türkiye*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Ozankaya, Ö. (1984). *Temel Toplum Bilim Terimleri Sözlüğü* (3. baskı). Ankara: Savaş Yayınları.
- Ravenstein, E. G. (1885). The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London*, 48 (2), 167-235.
- Sabah Gazetesi. (2014). Belçika'da 11 Türk Milletvekili Seçildi <http://www.sabah.com.tr/dunya/2014/05/27/belcikada-11-turk-milletvekili-secildi> adresine erişim tarihi: 27.12.2014.
- Tatar, Z. (2009). "Yetişkinlerin Kentleşme ve Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Görüşleri (Eskişehir İli Örneği)." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Yedinci baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

